

Paul DRUMARU

Transzlandi levelek

Amageddonom, nem tudom, ki orrolhat rám, hisz soha senkinek nem ártottam, hacsak magamnak nem, de azt aztán, ahogy mondaniszkás, túlzottan is, de nem panaszkodom, inkább röhögőm kell nyírítve, és tudod, miért? mert bárhova nézünk, olyan embereket látunk, akik soha semmi rosszat nem tettek senkinek – és akkor meg honnan az a sok rossz a világban, kérdezem, s miért kell görbén állni, hogy egyenesen ítélesh? te, Amageddon, aki egy eljövendő katalizma és néhány jelenkori botrány nevét viseled, tudod, vagyunk vagy hatmilliárdan, akik árnyékot vetünk a Földre, és az mégis forró, kering a Nap körül, amely maga is forogva kóvályog a galaxisban, amely a többi galaxissal együtt ugyanezt teszi a jelenlegi világegyetemben, amely – nemrég jött a cáfolat – nem világoszöld, mint korábban állították, hanem krémszínű, amolyan piszkosfehér, a mindentudó feketének egy változata tehát, ahogy azt én, valószínűleg hibásan, elképzelem, minthogy nekem a mínusz és a mínusz sosem ad pluszt, mint a kormányoknak, az üzletembereknek, a politikusoknak és a matematikusoknak, úgyhogy minek is szaporítanánk a szót, ez van, amint a nagyobbik testvérünkél, Franciaországban és a mostohatestvérünkél, Magyarországon megtartott választások is tanúsítják, az pedig, hogy a holland jobbkézeselek főnökét lepuffantották, mit bizonyít? azt, hogy minden mindennel összefügg, minden mindenben visszhangot kelt, és így sem jó, úgy sem jó, Amageddonkám, csemetém, mire megnősz, mindez már régen történelem lesz, és talán ezt-azt az iskolában is tanítanak belőle, habár kétem, a „mi lett volna, ha” nem vonul be a történelembe, meg aztán mit is lehet tanulni a történelemből? esetleg azt, hogy miként tedd jobban a rosszat és rosszabbul a jót, ebből ered a lakosság egyes rétegeinek nosztalgiaja is egy olyan múlt iránt, amelyről azt hiszik, „az ő idejük volt”, pedig hát csupán azoknak a koroknak az ideje volt, azért is izzik ott a régmúlt, amely nyelvtani szempontból annyira rokonszenves, ám a való életben oly veszélyes és kétértelmű, ha nem táplálkozna a szavak vérvél, és nem enne naponta szart, nem is létezne, és akkor hát ki az áldozat, és ki a hóhér? és kié az egyik, és kié a másik? de hát te még kicsi vagy, alig mondod még, hogy mama meg tata, nem érted, a mesékből is még csak a hangnemet érzed, vagyis a lényegét, ami szintén nem létezik, csak a te korodban, olyan ez, mintha azt mondanám neked például, hogy volt egyszer – hol nem volt, nyilván –, volt egyszer egy szívárvány, hét színe volt, és mind alapszín, aropóp, tudsz-e olyan országról ezen a világon, amely nemzeti színekként zászlójára a szívárványt tűzte volna ki? nem, nincs ilyen ország, talán az Inkvizíció idején lehetett valamelyik fejedelemség, amely többnyelvűvé vált a sok hivatalos latintól, de szétvertek, az már biztos, még ha nem létezett is – kis drágaságom, foglalkozzál te a magad életbevágó ügyeivel, vedd ügyesen a szádba a jobb lábaddal nyugujját, most, amíg még megleheted, amíg még rugalmas a gerinced, nem úgy, mint a miénk, amely ha meghajol, nehezen egyenesedik ki, úgy értem, lelkiileg, mert különben mutatkozhatsz annyira egyenesnek, hogy a választók karónak nézhetnek, amelyen alkalmanként varjút látni, na mostmár, kis Amageddonom, tudod-e te azt, hogy mi az alkalom? erősen tartok tőle, hogy most, a fagyasztott csirkék korában ezt sem fogod megérteni, például, hogy mit jelent az az alkalom, hogy ellopod a tyúkot a tojásról, ergo a kotlót, összehasonlítva azzal az alkalommal, hogy ellopod egy egész inkubátor-rendszert, de nem is tudom, hogy miért mind kerülgetem a kérdést, a tyúk áldozat, mielőtt még levágták volna, leforrázták, megkopasztották, megfőzték, megsütötték, megették volna, mielőtt tehát elvették volna tőlünk, már áldozat, a kifejezés hegeli értelmében, egy semleges tyúkról van szó, sem jobboldaliról, sem baloldaliról, de még csak nem is középről, egy teljesen apolitikus tyúkról, ha úgy tetszik, az általános tyúkról, az univerzális tojás lehetséges világra hozójáról, Amageddon, himbálózott tehát ez a tyúk a kapuban, egy vasárnapon, választások napján, egy nő kezében – de tudod mit? Jobb, ha így mondjuk: egy szívárvány kezében. És ez a nő nagyon felszeg volt, a férje elment szavazni, nem vágta le neki a tyúkot, a nőnek pedig meg kellett főznie a levest ebédre, amikor már esetleg sejteni lehet, ki győzött, persze, a mieink, ebben a második fordulóban. És akkor elhalad ott egy elegáns, idősebb férfi, karján egy fiatal nővel, aki a menyé lehetett volna kinézetre, csakhogy állandóan heherészett, valahányszor a férfi megcirógatta az állacskáját, úgyhogy akár a szeretője is lehetett, nem tudom, mindenesetre fur-

csa neve volt, olyan értelemben, hogy egyszerre volt nagyon gyakran használt és nagyon szokatlan ez a név, Őara, azaz magyarul 'Ország' – és azt mondja a férfinak: Nézd csak, mit akarhat az a perszóna, hogymind integet a tyúkkal? – Azt szeretném, mondja a nő, vagy inkább a szívárvány, nevezük Szívárvány nagysádnak, ha valaki levágna nekem ezt a tyúkot, mert... És megmagyarázza, hogy miért. – Vágd le neki, mondja Őara, ám a férfi azonnal rávágja, mintha már otthonról készen lett volna a válasz, vagy mintha már nagyon sokszor mondta volna: – Nem tartozik a hatáskörömbé. De hívok egy hóhért. – Végül a tyúk levágta saját magát, de ez már egy másik mese, Amageddonkám, ami nekem megmaradt a recehátyámon, az egy szívárvány egy tyúkkal a kezében, egy ház kapujában, a hajdani Párizszélién, de miért is mondom azt, hogy hajdani, és miért mondom Párizst? Csak úgy.

Fordította ÁGOSTON Hugó

PAUL DRUMARU 1938-ban született Gyulafehérváron. Író, műfordító, Bukarestben él. *Transland – poezii mei maghiari* (Transland – az én magyar költőim) (2 kötet), Bukarest, 1999.

ÁGOSTON Hugó

Bukarest mint provincia

Érdekes, hogy miközben rengeteget bölcselekdem a sportról, amelyhez ugye mindenki ért, s olyan egyszerű igazságokat fejelek kapura, mint például hogy „a sportközlemény hevében mutatkozik meg a jellem” (ami csak egy lépésre van attól a másik – legalább olyan kétes – mondástól, hogy „borban az igazság”), meg hogy „a sport az élet metaforája” (az életnek nagyon sok minden a metaforája, az élet már ilyen, sok metaforája van), szóval miközben szellemi és mindennapi életem elég nagy részét tölti ki a sport (ne feledjük: május 15-én Bajnokok Ligája-döntő, ez afféle Európa Liga, csak nem mind játszák olyan odaadással és szellemesen, olyan színvonalasan, mint Smarandák Marosvásárhelyen), azért is befejezem a mondatot: ezenközben a *Provinciában* alig „használok” a sportot, nemigen „nyúlok hozzá”. Pedig hát – gondolhatják – folynak ádáz meccsek a főváros vidékén is! Amióta azonban Bölöni, engedve a lelátó serkentő buzdításának, elhagyta az országot, s a nap útját követve keletről legnyugatabbra távozott öreg kontinensünkön, Lucescu pedig törököt fogott és emelt a magasba, jobban érdekel a külföldi sportja.

Áprilisban pedig például a magyarországi választásokat néztem meg előben, a helyszínen. Mindkét forduló: oda- és visszavágót. Párizsmeccsek voltak. Életre szóló nyomot hagytak sokakban. Az erőviszonyok mind a pályán, mind a szurkolók körében kiegyensúlyozottak voltak. Az első mérkőzést a kihívók nyerték, a másodikat az addigi bajnokok, de utóbbiak nem eléggé ahhoz, hogy behozzák a hátrányt. Én pedig, úgy látszik, megbolondultam, hogy ilyen sابلونسان számolok be az ismert kimenetelű pankrációról. Ahelyett hogy helyszíni benyomásaimat mondanám el, ha utólag is, de legalább perszónálisan. Nos, voltak benyomásaim, hogyné lettek volna. Aszurkolóhadak, ahogyan ilyenkor nevezik őket: a választók, a nagyjából azonos méretű két armádia elkeseredett háborút vívott egymással (ezt, mivel polgárok részvételével zajlott, egyesek polgárháborúnak nevezték). Hogy mit láttam a saját szememmel? Hát például az egyik csapatkapitánynak csinos kis Hitler-bajuszt festettek a falragaszokon, egy másik együttes beállósának plakátjára pedig filctollal és keresetlen egyszerűséggel az volt ráírva: „szarházi-hazaáruló-zsidóbérenc”. Az egyik vezérrel kapcsolatban a románokat hibáztatta valaki, amiért nem szabadalmaztatták Ceaușescut, hogy ne lehessen lemásolni; a másik csapat kapitányáról azt terjesztették, hogy súlyos rákbeteg. Láttam, amint kipirult arcú fiatalok százszor elskandálták a győzelem keresztnevet, amiről pánikosan eszembe jutottak a vaspapsok, abból az időből, amikor ezek a fiatalok születek; aztán láttam őket zokogni, és nem tudom, hogy patakzó könnyeik a felnőtté érés cseppjei voltak-e, vagy a lélek kezdte meg erőgyűjtését az eljövendő bosszúra. Volt az egész energia-robbanásban valami, ami (politikai) iniciatikus szertartásra emlékeztetett, s ahogy ezt most leírtam, azonnal arra kell gondolnom, hogy a politika is, lám, nem egyéb harci játéknál, vagy ha úgy tetszik, sport(játék)nál.

Nem akarom én, szelíd sportkedvelő, tudálékosan értelmezgetni a látottakat, a fejleményeket. Már csak azért sem, mert az egészben

ugyanakkor volt valami vad poézis is, márpedig tudjuk, hogy a költészet mindenkinek mást mond – bár például Petőfi híres verse, azzal a borzasztó refrénnel, hogy „Akaszátok fel a királyokat”, eléggé egyértelmű. De hát akasztásról aztán végképp nem akarok beszélni (s lám, miközben kimondom, éppen azt teszem), csak attól félek rettetesen, én, aki sosem egy-egy magyar klubcsapatnak drukkoltam, hanem mindig a válogatottnak, hogy a lidérenyomás még nem ért véget, hogy a megosztottság apostolai továbbra is ellenségnek tekintik az ellenfelet (sportban, régen: a partnert), s legszentebb céljuknak megsemmisítését. Nem akarok sem magyarázni, sem magyarázkodni, hisz épp attól félek a legjobban, hogy ezt az egész borzalmatokos politológusok meg fogják világítani, ki fogják fejteni, s ezzel el fogják fogadtatni. El fogják mondani, hogy végül is semmi egyébről nincs/nem volt szó, mint „politikai jéu”-ról, amelyen nem szabad számon kérni a sportszerűséget, különben is, „c'est la vie”, a politika már ilyen. Rendben van, mondanám, illetve kérdezném szomorúan: és akkor „tout comprendre c'est tout pardonner”? Ha megértjük, akkor el is fogadjuk, fogadjuk is el? Ha megvan rá a magyarázat, a politikai, akkor már szabad útja lehet a gyűlölködésnek? Vagy egyenesen ott tartunk, hogy – keserű kognitív disszonanciával – az exegézisbe menekülünk, mert beláttuk: öntörvényűvé és megakadályozhatatlanná vált a borzadály?

Nem véletlenül hozom szóba a politológusok és ezzel közvetve az információhordozók szerepét. Piár-Istennek és Imázs-Istennek soha jobban nem hódoltak a volt keleti tömb országaiban, mint az áprilisi magyarországi választásokon. Nagyon kétes dolog lenne előfőt most büszkeséget érezni, fontosabb a negatív mozzanat, hogy ezek az istenségek szándékuk szerint is, eredményükben is egy új, a korábbi politikai pázmától eltérő versenypályát hoztak létre. Új szabályokkal. És itt van az, amit a „sport”, azaz tulajdonképpen annak vezérelve, a demokrácia nem enged(ne) meg: a versenyszabályok megváltoztatását játék közben. Ha a meccs végén más játékszabályok érvényesek, mint az elején, akkor végképp nincs helye magyarázatnak. A Piár és az Imázs arra való, hogy eladjanak velük valamit. A politikának ez a marketing-szemlélete természetesen nem új és nem magyar találmány, de ahogy a versenyszabályok megváltoztatására próbálták felhasználni, az túlságosan eredetire sikeredett.

Rengeteg kommentárt olvastam a magyar sajtóban erről az országgyűlési választásról. Legjobban – a fentiekkel összefüggésben – az tetszett, amelynek szerzője szerint a két szembenálló csapat annyiban használt eltérő taktikát, hogy az egyik azt próbálta bebizonyítani, hogy ami nincs, az van, a másik meg azt, hogy ami van, az nincs. Elnézést kérek az olvasótól: én értem. És azt is látom, hogy az agőkeresen eltérő megközelítés- és cselekvésmód valójában mennyire hasonló.

Tudom, hogy mindezek leírása után egy darabig nem leszek népszerű Magyarországon és Erdélyben – úgy értem, azokban a szűk körökben, ahol olvassák szerény soraimat. Ugyanis határozatlan vagyok, s szégyellve rejtőzködöm tanácsalanságommal. Persze vagyunk azért néhányan, semleges és elkeseredett szurkolók, akik ott vacogunk a BÉ-középen, a két haragos szurkolótábor között.

Még azt is a szememre lehet vetni, hogy ezek a panaszos szavak mit is keresnek ebben a rovatban, a *Bukarest mint provincia* sorozatcím alatt. Nos, ebben van a kis vigaszom. Lehet, hogy – hátha, hátha – az egész választás csak azért tűnt olyan szomorúnak, mert bukaresti szemmel néztem. Hogy jobban fáj, ha ott látok torzsalkodást, ahova a szívem húz. Hisz tény: ahogy „hazajöttem”, ahogy beleztem a román lapokba, tévékbe, sokkal szelídebb, szokottabb dolgok fogadtak. A kolozsvári polgármester újfent befestett valamit nemzetiszínűre, az államfő megint kijelentette, hogy a mezőgazdasági termelőszovetkezetek felszámolása száz évvel visszavetette a fejlődésben Romániát, Marosvásárhelyen ismét botrány volt a Bolyai körül, de ezúttal senki sem kereste a névadókat furkósbotl... Szóval odaáthoz képest – maga az idill.

ÁGOSTON HUGÓ 1944-ben született Medgyesen, Szében megyében. A kolozsvári *Krónika* és a bukaresti *A Hétfőmunkatárs*. *Bukaresti élet, képek*, Nagyvárad, 2000.

Előfizetés

A *Provinciára* előfizetni a *Krónika* kézbesítőinél, a *Krónika* képviselőin, postai úton és a szerkesztőségben lehet (3400 Cluj-Napoca/Kolozsvár, Tebei u. 21., tel.: +40-64-420490). Az előfizetési díj 1 hónapra 15 000 lej, 3 hónapra 45 000 lej. Postai előfizetés esetén az előfizetési díjat a következő címre kell elküldeni: **Fundația CRDE – Revista Provincia**, cont nr. 264100078588, Banca ABN AMRO BANK (Románia), Sucursala Cluj (3400 Cluj-Napoca, Calea Dorobanților nr. 70).

Külföldi előfizetés esetében az előfizetési díj 6 USD/3 hónap, amit a következő bankszámlára lehet befizetni: **Fundația CRDE**, cont nr. 264100078588 USD, Banca ABN AMRO BANK (Románia), Sucursala Cluj (3400 Cluj-Napoca, Calea Dorobanților nr. 70, SWIFT KÓD ABNAROBU).

PROVINCIA, magyar nyelvű kiadás

KIADÓ: Etnokulturális Kisebbségek Forrásközpontja

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG: Ágoston Hugó, Bakó Miklós, Mircea Boari, Al. Cistelean (felelős szerkesztő), Marius Coșeanu, Caius Dobrescu, Marius Lazăr, Molnár Gusztáv (felelős szerkesztő), Ovidiu Pecican, Traian Teș, Szokoly Elek, Daniel Vighi; LA PSZERKESZTŐ: Hadházy Zsuzsa; ADMINISZTRÁCIÓ: Ádám Gábor; MŰVÉSZETI SZERKESZTŐ: Antik Sándor; TÖRDELŐSZERKESZTŐ: Szabó Gyula;

KORREKTOR: Benedek Sándor. ISSN: 1582-3954

Cím: 3400 Kolozsvár, Tebei u. 21.; tel.: 064-420-490, fax: 064-420-470; e-mail: provincia@edrc.osf.ro; web: www.provincia.ro

A *Provincia* bármely részének másolásával és a lap terjesztésével kapcsolatos minden jog fenntartva. Tilos a lap elektronikus tárolása, feldolgozása és értékesítése a kiadó írásos hozzájárulása nélkül. Az első évfolyam a *Krónika* (magyar nyelvű kiadás) és a *Ziua de Ardeal* (román nyelvű kiadás) napilapok havi mellékleteként jelent meg.